
ผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัด น้อยนอก จังหวัดนนทบุรี*

THE EFFECT OF TRAINING WORKSHOP ON ART CRAFTS FOR THE ELDERLY IN THE WAT NOI NOK COMMUNITY, NONTHABURI PROVINCE

ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ¹, ขจร อิศราสุชีพ² และ สุกัญญา จันทกุล³

Sakarin Hongrattanavorakit¹, Khajon Aitsarasuchip² and Sukunya Chantakul³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹⁻³Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

E-mail : sakkarin.ho@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ การทำพืชมเส่น้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน ได้จากการสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบสอบถามความพึงพอใจ และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย มีผลการศึกษาดังนี้

สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานความสนใจ ใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคีอยู่ในเกณฑ์ดี ผลการปฏิบัติงานขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ และผลงานสำเร็จอยู่ในเกณฑ์ดี ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

* Received 25 February 2025; Revised 14 March 2025; Accepted 29 March 2025

ที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 ด้านวิทยากร กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจการตอบข้อซักถามได้ชัดเจน และตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97

คำสำคัญ : ผลการจัดกิจกรรม, กิจกรรมฝึกอบรม, ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ

Abstract

The research The Effect of training workshop on Art Crafts for the elderly in the Wat Noi Nok community, Nonthaburi province objective was to study the results of training craft art activities for the elderly in Wat Noi Nok community, Nonthaburi province, including making liquid borneol, herbal inhalers, and funeral wood flowers. The participants in the research were 35 elderly people from Wat Noi Nok community, Nonthaburi province, who voluntarily participated in the activities. The instruments used were behavior observation forms, performance evaluation forms, and satisfaction questionnaires. The obtained data were analyzed for frequency, percentage, and mean. The study results are as follows:

Observation of work behavior, interest, curiosity, responsibility, thriftiness, cleanliness, and unity were at a good level. For preparation, it was shown that the performance in execution and completed work were at a good level. Satisfaction with the craft art training activities for the elderly in Wat Noi Nok community, Nonthaburi province, In terms of content, the sample group was most satisfied with the usefulness of the subject content for daily life, such as using time productively, at the highest level with an average of 4.82.

Regarding the instructors, the sample group was most satisfied with clear and relevant answers to questions, at the highest level with an average of 4.94. For facilities, the sample group was most satisfied with the appropriateness of food, snacks, and beverages provided, at the highest level with an average of 4.97.

Keywords: Activity Results, Training Activities, Craft Art for the Elderly

บทนำ

สังคมไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย มาตั้งแต่ปี 2548 โดยในปี 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวมกว่า 11.6 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าภายในปี 2566 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้การเข้าสู่สังคมสูงวัยอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมักจะมีรายได้ต่ำกว่ากลุ่มผู้มีอายุน้อย และการที่ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงความต้องการงบประมาณเพื่อเป็นสวัสดิการรองรับวัยเกษียณ จากอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานและภาระทางการคลังในด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ผู้สูงอายุ คือ บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในลักษณะเสื่อมถอยลงอย่างเห็นได้ชัด (น้ำฝน บรรลักษ์, 2563) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข การนำผู้สูงอายุไปอบรมงานฝีมือเป็นแนวทางช่วยแก้ปัญหาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา

ศิลปะประดิษฐ์ เป็นการสร้างสรรค์งานที่เกิดจากการออกแบบและประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้ฝีมือ ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางศิลปะ เพื่อทำให้เกิดสิ่งของที่มีความสวยงาม หรือมีประโยชน์ใช้สอย งานวิจัยของ จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง (2559) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมทักษะวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์สำหรับผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งคาดว่าจะภายหลังการฝึกอบรมผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้

เป็นการส่งเสริมศักยภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในสังคม

กิจกรรมทางสังคมช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีทั้งกายและใจ ลดความเหงา สร้างมิตรภาพ และมีบทบาทในสังคมมากขึ้น ทำให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและความสุข งานวิจัยของอัญญา พลตเปลื้อง และคณะ (2560) ศึกษาการศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ: การศึกษาแบบเรื่องเล่า กล่าวว่า การทำให้ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตอย่างอายุยืนยาวและมีสุขภาพแข็งแรง ด้วยการส่งเสริมการดำรงชีวิตสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เสริมสร้างความรักความผูกพันกันภายในครอบครัวด้วยกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกัน ให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมที่แสดงถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม หรือเป็นกรรมการในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านและให้ธรรมะเป็นที่พึ่งทางใจของผู้สูงอายุ ด้วยการทำจิตใจให้สงบ ตักบาตร ทำบุญ สวดมนต์อุทิศส่วนกุศลเป็นประจำ นอกจากนี้ รุจา รอดเข็ม (2562) กล่าวว่า กิจกรรมทางสังคม ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมของผู้สูงอายุ ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้สูงอายุ

ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้อาจารย์สอนในด้านคหกรรมศาสตร์จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่อง ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่บริเวณวัดน้อยนอก หมู่ 4 ซอยรัตนานิเบศร์ 42 ถนนรัตนานิเบศร์ ต.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี โดยผู้วิจัยมีการสอบถามหัวหน้าชุมชน สมาชิกในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุซึ่งมีความต้องการกิจกรรมที่สามารถนำไปต่อยอดในอาชีพ นอกจากนั้นผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสามารถแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่สามารถมีส่วนร่วมเป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริม เกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ซึ่งคาดว่าภายหลังการฝึกอบรมผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้เป็นการส่งเสริมศักยภาพและ

สนับสนุนผู้สูงอายุให้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในสังคม ทำให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเอง มองเห็นคุณค่าในชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน ได้จากการสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรม โดยแบ่งเป็น ความสนใจใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคี โดยข้อความจะมีลักษณะแบบ (Rubric Scale)

2. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็น ชั้นเตรียม ชั้นปฏิบัติ และผลงานสำเร็จ โดยข้อความจะมีลักษณะแบบ (Rubric Scale)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยข้อความมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตามข้อความที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยข้อความจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจมากที่สุด ความพึงพอใจมาก ความพึงพอใจปานกลาง ความพึงพอใจน้อย และความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง

ตามเนื้อหา และภาษาที่ใช้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence; IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความอนุเคราะห์จากเจ้าอาวาส และผู้นำชุมชน ในการเก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 ชุด ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2567 ได้แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 35 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำแบบสอบถามแต่ละชุดไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนาเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ โดยนำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเกี่ยวกับระดับพฤติกรรม โดยแบ่งเป็น ความสนใจใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคี และระดับประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเป็น ชั้นเตรียม ชั้นปฏิบัติ และผลงานสำเร็จ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรม จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

จากการสอบถามหัวหน้าชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความต้องการกิจกรรมที่สามารถนำไปต่อยอดในอาชีพ ได้แก่ ดอกไม้จันทน์ ยาตมสมุนไพร พืชมเสนน้ำ เป็นต้น ดอกไม้จันทน์เหมาะกับงานศพ ซึ่งสามารถผลิตในปริมาณมากเพื่อจำหน่ายให้กับวัด ยาตมสมุนไพรและพืชมเสนน้ำสามารถขายเป็นของชำร่วยหรือของที่ระลึก และสามารถพัฒนาเป็นของฝากจากชุมชน และในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมได้มีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ออกเป็น 5 กลุ่ม

1. พฤติกรรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีผลการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์

n=35

รายการ	กลุ่มที่				
	1	2	3	4	5
1. ความสนใจ ใฝ่รู้	3	3	3	3	3
2. ความรับผิดชอบ	3	3	3	3	3
3. ความประหยัด	3	3	3	3	3
4. ความสะอาดเรียบร้อย	3	3	3	3	3
5. ความสามัคคี	3	3	3	3	3
รวม	15	15	15	15	15
การแปรความ	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี	อยู่ในเกณฑ์ดี

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน 15-11 อยู่ในเกณฑ์ดี 10-6 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ 5-0 อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์อยู่ในเกณฑ์ดี

2. ผลการปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ
ชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินการปฏิบัติงานการทำพืมน้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์

n=35

รายการ	กลุ่มที่				
	1	2	3	4	5
1. ขั้นเตรียม					
1.1 วัสดุ	3	3	3	3	3
1.2 อุปกรณ์	3	3	3	3	3
2. ขั้นปฏิบัติ					
2.1 กระบวนการ ทำงาน	3	2	3	3	3
3. ผลงานสำเร็จ					
3.1 พืมน้ำ	3	3	3	3	3
3.2 ยาตมสมุนไพร	3	3	3	3	3
3.3 ดอกไม้จันทร์	3	3	2	3	3
3.4 เสร็จทันเวลา	3	3	3	3	3
รวม	21	20	20	21	21
การแปลความ	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ ดี	อยู่ใน เกณฑ์ดี

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน 21 – 15 อยู่ในเกณฑ์ดี 14 – 8 อยู่ในเกณฑ์พอใช้

7 – 0 อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
มีผลการปฏิบัติงานขั้นเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ขั้นปฏิบัติกระบวนการทำงาน ผลงานสำเร็จพืมน้ำ
ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ เสร็จทันเวลา อยู่ในเกณฑ์ดี

3. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ดังตารางที่ 3

n=35

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	0	0.00
หญิง	35	100.00
รวม		100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 60 ปี	0	0.00
60 – 70 ปี	23	66.00
71 – 80 ปี	7	20.00
81 ปี ขึ้นไป	5	14.00
รวม		100.00
3. อาชีพ		
ประกอบอาชีพ	16	46.00
ไม่มีอาชีพ	19	54.00
รวม		100.00
4. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	60.00
10,000 – 20,000 บาท	6	17.00
20,001 – 30,000 บาท	5	14.00
30,001 – 40,000 บาท	2	6.00
40,001 – 50,000 บาท	1	3.00
มากกว่า 50,000 บาท	0	0.00
รวม		100.00

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน จำแนกได้ดังนี้ เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 0.00 อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 60 – 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.00 อายุ 71 – 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 81 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.00 และอายุต่ำกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 00.00 อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 54 และประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 46 และรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.00 รายได้ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.00 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.00 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.00 รายได้ 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.00 และรายได้มากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.00

3.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อย นอกจังหวัดนนทบุรี ด้านเนื้อหา ด้านวิทยาการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการแปลความหมายระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 4

n = 35

รายการ	ความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. ด้านเนื้อหา							
1.1 ก่อนเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด	-	6	4	14	11	2.14	น้อย
1.2 หลังเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด	22	11	2	-	-	4.57	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์	29	3	3	-	-	4.74	มากที่สุด

1.4 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์สร้างรายได้	29	5	1	-	-	4.80	มากที่สุด
1.5 เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์	30	4	1	-	-	4.82	มากที่สุด
1.6 ความเหมาะสมของระยะเวลาสำหรับฝึกอบรม	29	4	2	-	-	4.77	มากที่สุด
2. ด้านวิทยากร							
2.1 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	28	5	2	-	-	4.74	มากที่สุด
2.2 การกระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม	30	4	1	-	-	4.82	มากที่สุด
2.3 การตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น	33	2	-	-	-	4.94	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก							
3.1 มีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง	24	9	2	-	-	4.62	มากที่สุด
3.2 ติดต่อสอบถามรายละเอียดการอบรมได้ง่ายและสะดวก	29	6		-	-	4.82	มากที่สุด
3.3 สื่อ / วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการอบรมมีความทันสมัย/พร้อมใช้งาน	27	8	-	-	-	4.77	มากที่สุด
3.4 สถานที่อบรมสะอาดและเป็นระเบียบ	33	2	-	-	-	4.94	มากที่สุด
3.5 บริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม	34	1	-	-	-	4.97	มากที่สุด
รวมทุกด้าน						4.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 รองลงมาความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์สร้างรายได้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 ความเหมาะสมของระยะเวลาสำหรับฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 เนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 หลังเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 และก่อนเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.14

ด้านวิทยากร กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจการตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 รองลงมาการกระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97 รองลงมาสถานที่อบรมสะอาดและเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 ติดต่อบริษัทรับเหมาการอบรมได้ง่ายและสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมมีความทันสมัย/พร้อมใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 และมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62

ภาพที่ 1 การอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี วันอาทิตย์ที่ 4 สิงหาคม 2567 วัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี

อภิปรายผล

1. การสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการทำงานการทำพืชมเส่น้ำ ยาดมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ อยู่ในเกณฑ์ดี การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ ผลงานสำเร็จ การทำพืชมเส่น้ำ ยาดมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ อยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหัวข้อที่นำมาจัดกิจกรรมเกิดจากการความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน และวิทยากรมีการอธิบายการวัสดุ อุปกรณ์ใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุของจริง สอนแบบสาธิตและให้ผู้สูงอายุลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนโดยอาจารย์คอยแนะนำวิธีการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล และเปิดโอกาสให้สามารถซักถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพัทธ์ แก้วศรีทอง (2555) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีคะแนนทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญาภา สีสทอง และปณิสรา จันทรपालะ (2565) ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นพบว่า ผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เข้ารับการอบรมมาด้วยความสมัครใจ และงานศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์และช่วยให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ช่วยลดความเครียด เพิ่มสมาธิ และสร้างความเพลิดเพลิน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขผู้สูงอายุได้พบปะ พูดคุย และทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน อีกทั้งผู้สูงอายุได้ฝึกฝนทักษะใหม่ในการทำงานศิลปะประดิษฐ์ ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัสนี วันชัย

และคณะ (2563) ศึกษาประสบการณ์การตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง: การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก คือ 1. การชักชวนของผู้อื่น และ 2. เห็นว่ากิจกรรมมีประโยชน์กับตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อสกุล สกุลสิริชาติ (2567) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุตำบลอ่าวนาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพึงพอใจการกำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาหลักสูตร และด้านโปรแกรมการจัดกิจกรรมนันทนาการ

ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำพืชมเส่น้ำ ยาตมสมุนไพร ดอกไม้จันทร์ เป็นงานที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้ เห็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ช่วยให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า ลดความรู้สึกละเลยหรือเบื่อหน่าย สามารถต่อยอดเป็นอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้หรือมอบเป็นของขวัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัสนี วันชัย และคณะ (2563) ศึกษาประสบการณ์การตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง: การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง คือ การพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นมีประโยชน์กับตนเองหรือไม่ กล่าวคือ การพิจารณาว่าการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุทำให้ได้สาระความรู้ในการดูแลตนเองหรือไม่ การพิจารณาว่าทำให้ได้เพื่อนเพิ่มขึ้นหรือไม่ และทำให้ตนเองได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินหรือไม่

ด้านวิทยากร กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจการตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.94 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทีมวิทยากรเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ประยุกต์มีความเข้าใจในเนื้อหาศิลปะประดิษฐ์เป็นอย่างดีสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและตอบคำถามได้ถูกต้อง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถเข้าใจคำตอบได้ง่าย การสอนแบบสาธิตขั้นตอนช่วยให้

ผู้สูงอายุเห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจนมากขึ้นทำให้ผู้สูงอายุสามารถจดจำและนำไปใช้ได้ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้เข้าร่วมจึงมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อการตอบข้อซักถามที่ชัดเจนและตรงประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพัทธ์ แก้วศรีทอง (2559) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมทักษะวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์ สำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ด้านวิทยากรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้สูงอายุ ให้ความสนใจ ดูแล ช่วยเหลือและเคารพยกย่องในความเป็นบุคคลสูงวัยที่ยังมีคุณค่า ใช้การถ่ายทอดความรู้แบบการสาธิตประกอบคำบรรยายทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าใจมากยิ่งขึ้นสามารถปฏิบัติตามได้ คำนึงถึงระดับความสามารถของผู้สูงอายุ ให้อิสระแก่ผู้สูงอายุในการแสดงความคิดเห็น และซักถามข้อสงสัยและนอกจากนั้น สภาวิชาชีพ (2559) กล่าวว่า การดูแลผู้สูงอายุ ต้องใช้ความเข้าใจจากผู้ดูแลเป็นอย่างมาก จำเป็นต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้ดูแลจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกวิธี

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.97 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมฝึกอบรมมีอาหารว่างเช้า บ่าย และอาหารกลางวัน และเครื่องดื่มที่จัดเตรียมมีรสชาติอร่อย ถูกปาก และมีคุณภาพดี ทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกพึงพอใจ และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ทุกคนได้รับบริการอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญลักษณ์ ตรีภูมิตั้งจิตร์ และสุนนรติ นิมเนติพันธ์ (2559) ศึกษาสภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่าภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาทผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท มีการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านบุคลากรที่จัดกิจกรรม ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการกิจกรรมนันทนาการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยนุรักษ์ (2561) กล่าวว่ารูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยกับผู้สูงอายุและผู้พิการ ควรมีการดูแลรักษาให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นความสำคัญในการเข้าถึงการใช้งาน จัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้บริการ การประชาสัมพันธ์การใช้งานที่ถูกต้องเหมาะสมและสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำหรือแบ่งแยกในการอยู่ร่วมกัน ในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากผลงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี โดยมีข้อค้นพบสำคัญดังนี้ ผู้เข้าร่วมอบรมมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ดีในด้านความสนใจ ใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความสะอาดเรียบร้อย และความสามัคคี การดำเนินงานในขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ และขั้นผลงานสำเร็จอยู่ในระดับดี ความพึงพอใจต่อกิจกรรมฝึกอบรมระดับมากที่สุด จากผลวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมฝึกอบรมมีผลดีต่อผู้สูงอายุทั้งในด้านพฤติกรรมและความพึงพอใจ ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการอบรมอื่น ๆ ในอนาคตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยสรุปและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุป

1. การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี
2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอก จังหวัดนนทบุรี รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี จึงควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่อาจปรับเปลี่ยนหัวข้อกิจกรรมด้านอื่น ๆ ตามความสนใจของผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี
2. การลงทุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุชุมชนวัดน้อยนอกจังหวัดนนทบุรี สามารถประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลโครงการว่ามีการนำไปใช้ประโยชน์ การประกอบอาชีพหรือไม่
2. การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง. (2555). ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 6(1), 68-80.
- จิราพัทธ์ แก้วศรีทอง. (2559). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมทักษะวิชาชีพด้านคหกรรมศาสตร์สำหรับผู้สูงอายุ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 10 (1), 49-67.
- ณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์. (2561). สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(3), 1508-1525.
- ต่อสกุล สุกุลสิริชาติ. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลอ่าวนาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(1), 1439-1448.
- น้ำฝน บรรลึงค์. (2563). *โชคดียี่สิบห้าปี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- รุจา รอดเข็ม. (2562). สังคมสูงวัย: กิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 9(2), 1-9.
- ปริญญญาษ สีทอง และปณิสรา จันทรपालะ. (2565). หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมือง ลำปาง จ.ลำปาง. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 17(2), 185-198.

- ปริญญลักษณ์ ตรีภูมิตั้งจิตร และสุนนรตี นิมนต์พันธ์. (2559). สภาพและความต้องการ
กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท.
วารสารพยาบาลทหารบก, 17(1), 63-69.
- สภาอากาศไทย. (2559). *การดูแลผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ปัญญามิตร การพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัญญา ปลดเปลื้อง อัญชลี ศรีจันทร์ และสัญญา แก้วประพาฬ. (2560). การศึกษาวิถีชีวิตของ
ผู้สูงอายุ: การศึกษาแบบเรื่องเล่า. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 4(1),
91-104.
- อัศนี วันชัย นันทา พิริยะกุลกิจ และกัลยา ศรีมหันต์. (2563). ประสบการณ์การตัดสินใจเข้า
ร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง: การวิจัย
เชิงคุณภาพ. *จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารพยาบาลสภาอากาศไทย*, 13(1), 116-128.